

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/16/2018
Identifikačné číslo spisu: 2315201398
Dátum vydania rozhodnutia: 27.08.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2315201398.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Rád svätého Benedikta, so sídlom Palatínova 10 - 12, Komárno, zastúpeného advokátom JUDr. László Lengyelom, so sídlom Ružová dolina 6, Bratislava, proti žalovanému Rímskokatolícka cirkev, Trnavská diecéza, so sídlom Jána Hollého 10, Trnava, IČO: 004 19 702, zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Janotom, so sídlom Čajaková 28, Bratislava, o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a o určenie vlastníckeho práva, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 31Cob/55/2017-338 z 29. júna 2017, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 8Cb/5/2015-262 z 19. januára 2017 zastavil konanie o nariadenie neodkladného opatrenia a o žalobe o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, bližšie konkretizovaným v žalobe.

2. V odôvodnení uznesenia súd prvej inštancie poukázal na obsah potvrdenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo“) zo dňa 28. apríla 1994 č. 191/1994-15D, ktorým ministerstvo potvrdilo, že žalobca bol samostatným právnym subjektom, odvodzujúcim svoju právnu subjektivitu od Rímskokatolíckej cirkvi. Súčasne však poukázal na obsah správy z 3. júna 2015, č. MK-767/2015-260/8867, v ktorej ministerstvo oznámilo súdu prvej inštancie, že žalobca bol ku dňu 24. novembra 2014 vyradený z evidencie ním vedenej z dôvodu, že činnosť Rádu svätého Benedikta so sídlom v Komárne bola ukončená dekrétom P. U. E. 8037/14 zo dňa 5. novembra 2014. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na obsah stanoviska ministerstva z 13. marca 2015, ktoré oznámilo, že žalobca požiadal o bezodkladné obnovenie zápisu Rádu svätého Benedikta so sídlom v Komárne - Slovenská republika do registra cirkevných právnických osôb. Vychádzajúc z obsahu vyššie uvedených listín súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca ako právnická osoba v zmysle § 20a odsek 2 Občianskeho zákonníka prestal existovať dňom 5. novembrom 2014, pričom podľa predložených listín jeho majetok prešiel podľa § 20a odsek 3 Občianskeho zákonníka na žalovaného. So zreteľom na uvedené uzavrel, že

právnická osoba označená na strane žalobcu už v čase začatia konania neexistovala, teda nemala právnú subjektivitu a súčasne v zmysle § 61 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ani subjektivitu procesnú. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť súd prvej inštancie dospel k záveru, že pre neodstrániteľný nedostatok jednej z podmienok konania je nevyhnutné konanie zastaviť podľa § 62 v spojení s § 161 odsek 1 a 2 CSP. Na podporu správnosti svojich záverov poukázal aj na odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“) sp. zn. 6Sžnz/5/2015 zo dňa 29. júna 2016, v ktorom NS SR uviedol, že mal preukázané, a to dekrétom č. 8037/14 z 5. novembra 2014, že trnavský arcibiskup U. B. P. U. E. odobral súhlas k pôsobeniu Rádu svätého Benedikta so sídlom v Komárne - Slovenská republika a že žalobca bol zrušený dekrétom Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne Prot. č. 17421/1990 z 13. novembra 2015. O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 256 odsek 1 CSP a skutočnosť, že žalobca procesne zaviniť, že sa konanie muselo zastaviť. Náhradu trov konania žalovanému nepriznal, nakoľko toto procesné právo si neuplatnil.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením č. k. 31Cob/55/2017-338 z 29. júna 2017 odvolanie žalobcu odmietol a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolanie žalobcu odmietol s poukazom na ustanovenie § 386 písm. b/ CSP ako podané neoprávnenou osobou. Odvolací súd v odôvodnení uznesenia konštatoval, že sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie konanie zastavil, považujúc za správny záver súdu prvej inštancie o nedostatku hmotno - právnej, ako aj procesnej subjektivity žalobcu. Vychádzajúc z uvedeného vyslovil názor, že odvolanie bolo podané neoprávnenou osobou a preto nezostalo iné, než odvolanie odmietnuť podľa § 386 písm. b/ CSP. Odvolací súd poukázal aj na rovnaký záver Krajského súdu v Nitre, ktorý uznesením č. k. 25Co/681/2015-286 zo dňa 30. septembra 2015 odvolanie Rádu svätého Benedikta v Komárne odmietol ako podané osobou bez právnej subjektivity. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania s poukazom na § 396 odsek 1 CSP a § 255 odsek 1 CSP a skutočnosť, že žalobca ako právnická osoba zanikol ešte pred podaním žaloby.

4. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca dovolanie tvrdiac, že postupom súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) namietal, že účastník konania musí mať možnosť sa riadne zoznámiť s dôkazmi pred súdom a táto možnosť nie je naplnená tým, že dôkaz „leží“ v spise. Právo na spravodlivý proces zahŕňa v sebe aj možnosť účastníkov civilného a trestného konania dozvedieť sa o každom dôkaznom materiáli, ktorý bol súdu poskytnutý, aby ovplyvnil jeho rozhodovanie a právo tento dôkazný materiál hodnotiť, pričom nezáleží na tom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (napr. vec K.S. proti Fínsku, rozsudok ESĽP z 31. mája 2001; vec FR proti Švajčiarsku, rozsudok ESĽP z 28. júna 2001). Zdôraznil, že v judikatúre ESĽP sa požiadavka kontradiktórnosti konania chápe čisto formálne, teda v podstate len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu (I. ÚS 230/03, II. ÚS 168/2012 a II. ÚS 249/2012). Dovolateľ konštatoval, že súdy založili svoje rozhodnutie jedine na zisteniach, ktoré vyvodili z potvrdenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky o vyradení žalobcu z evidencie právnických osôb č. MK-767/2015-260/8868 zo dňa 3. júna 2015, z dekrétu U. E. zo dňa 5. novembra 2014, č. 8037/1, stanoviska žalovaného (č. l. 254), z dekrétu Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne Prot. č. 17421/1990 z 13. novembra 2015, z uznesení NS SR sp. zn. 8Sžnz/3/2015 a sp. zn. 6Sžnz/5/2015 a uznesenia Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. septembra 2015, sp. zn. 25Co/681/2015-286. Obsah týchto listín však súd prvej inštancie a ani odvolací súd žalobcovi neoznámili a nenaznačili mu, že tieto listiny budú základom ich rozhodnutí v jeho veci. Dovolateľ ďalej poukázal na rozdielne závery, ku ktorým dospel odvolací súd vo svojich prvých troch uzneseniach a vo štvrtom uznesení, keď v prvých troch rozhodnutiach vyslovil názor, že výmaz žalobcu z evidencie cirkevných právnických osôb, vedenej Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, nemá za následok zánik žalobcu, zatiaľ čo v štvrtom rozhodnutí konštatoval, že dňom 24. novembrom 2014 došlo k výmazu žalobcu z osobitnej evidencie a tým žalobca ako právnická osoba zanikol v zmysle § 20a odsek 2 Občianskeho zákonníka. Odvolaciemu súdu ďalej vytýkal, že neoznačil, kto podľa neho podal odvolanie, avšak z odôvodnenia jeho štvrtého uznesenia vyplýva, že za túto osobu považoval advokáta JUDr. László Lengyela. Namietal, že ak zástupca v podaní tvrdí, že koná za iného a svoje oprávnenie preukáže vystaveným splnomocnením, je v takom prípade vylúčené

automaticky považovať takéto podanie za podanie zástupcu, ako to urobil odvolací súd vo svojom štvrtom uznesení. Poukázal na obsah odvolania, ako aj plnomocenstva z 26. februára 2015, udeleného žalobcom, z ktorého je zrejmé, že ho advokát podáva v mene žalobcu, a nie vo svojom vlastnom. Záverom vyslovil názor, že v predmetnej veci mal odvolací súd ústavno - konformným výkladom druhej alternatívy ustanovenia § 61 CSP priznať žalobcovi v odvolacom konaní procesnú subjektivitu ad hoc (II. ÚS 414/2014).

5. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie podala osoba, ktorá nemá právnu subjektivitu. Takýto záver vyplýva z viacerých rozhodnutí okresných a krajských súdov, ako aj rozhodnutí NS SR, vydaných v konaniach, účastníkom ktorých bol žalobca a ktoré sú založené aj v súdnom spise.

6. Zo spisu vyplýva, že dovolanie žalobca podal v zákonom stanovenej lehote 20. septembra 2017. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle § 35 CSP (ďalej aj „dovolací súd“) sa pred samotným vecným preskúmaním dovolania zaoberal najskôr otázkou, či dovolanie podala oprávnená osoba.

7. Podľa § 447 písm. b/ CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou.

8. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že dovolanie podal Rád svätého Benedikta so sídlom v Komárne, Slovenská republika.

9. Podľa § 61 CSP, procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti, inak len ten komu ju zákon priznáva.

9.1. Podľa § 18 odsek 1 Občianskeho zákonníka, práva a povinnosti majú aj právnické osoby.

9.2. Podľa § 19 odsek 2 Občianskeho zákonníka, právnické osoby vznikajú dňom, ku ktorému sú zapísané do obchodného alebo do iného zákonom určeného registra, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje ich vznik inak.

9.3. Podľa § 19a Občianskeho zákonníka, právnické osoby, ktoré sa zapisujú do obchodného alebo iného zákonom určeného registra, môžu nadobúdať práva a povinnosti odo dňa účinnosti zápisu do tohto registra, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

9.4. Podľa § 20a Občianskeho zákonníka, osoba zapísaná v obchodnom alebo v inom zákonom určenom registri zaniká dňom výmazu z tohto registra, pokiaľ osobitné zákony neustanovujú inak.

10. Vychádzajúc z vyššie citovaných ustanovení dovolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu, že žalobca, ktorý bol ako právnická osoba registrovaný na Ministerstve kultúry Slovenskej republiky v súlade so zákonom č. 308/1991 Zb., stratil hmotno - právnu subjektivitu, ktorá je predpokladom subjektivity procesnej, v čase rozhodovania či už súdom prvej inštancie ako aj odvolacím súdom ju už nemal, pričom sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi, ktoré obsahuje odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia. Dovolací súd poukazuje aj na totožný záver, vyslovený Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6Sžnz/5/2015, v ktorom sa žalobca domáhal (okrem iného), aby súd uložil žalovanému (Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky) povinnosť opätovne zapísať žalobcu do evidencie cirkevných právnických osôb so spätnou účinnosťou k 24. novembru 2014. Najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 6Sžnz/5/2015 konštatoval, že z obsahu spisového materiálu nesporne vyplýva, že žalobca bol zrušený Dekrétom Kongregácie pre inštitúcie zasväteného života a spoločnosti apoštolského života zo dňa 13. novembra 2015. Najvyšší súd v tomto konaní poukázal na tvrdenie samotného žalobcu, podľa ktorého je na jeho zrušenie oprávnená výlučne „Svätá stolica“, čo sa v danom prípade stalo. So zreteľom na uvedené NS SR v konaní vedenom pod sp. zn. 6Sžnz/5/2015 za bezpredmetný označil žalobcov návrh, týkajúci sa zápisu a vedenia v evidencii cirkevných právnických osôb, ako aj

jeho právnej subjektivity. Aj v predmetnom konaní žalobca vo svojich podaniach sám opakovane argumentoval tým, že podľa Kán. 120 § 1 CIC 1983 cirkevná právnická osoba zaniká, ak ju kompetentná vrchnosť zákonne zruší, pričom touto vrchnosťou je podľa Kán. 584 CIC 1983 Apoštolská stolica. Záver o zániku sťažovateľa (v tomto konaní žalobca) vyslovil aj Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí vydanom pod sp. zn. II. ÚS 186/2015 z 26. marca 2015.

11. Dovolateľ v dovolaní poukazoval na názor Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústavný súd SR“), vyslovený v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 414/2014, a to že zánikom súkromnoprávnej subjektivity nezaniká nevyhnutne aj spôsobilosť byť účastníkom konania. S poukazom na uvedené - podľa názoru žalobcu - odvolací súd ústavno - konformným výkladom ustanovenia § 61 CSP mu mal priznať subjektivitu ad hoc.

12. Z bodov 5.2 a 5.3 uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 414/2014 z 24. júla 2014 vyplýva, že úvahy Ústavného súdu SR o priznaní spôsobilosti byť účastníkom konania ad hoc sa týkajú statusových vecí, kde spôsobilosť na práva a tým aj spôsobilosť byť účastníkom konania, ktorá je aj jednou z procesných podmienok, je súčasne predmetom meritórneho konania, o prípad ktorý však nejde v posudzovanej právnej veci (o nariadenie neodkladného opatrenia a o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam). Dovolací súd preto dospel k záveru, že v posudzovanej právnej veci nie je možné priznať právnu subjektivitu žalobcovi ad hoc.

13. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

14. S poukazom na uvedené, za správny, v súvislosti so stratou právnej subjektivity žalobcu, považoval dovolací súd postup súdu prvej inštancie, ktorý konanie podľa § 62 CSP v spojení s ustanovením § 161 ods. 2 CSP zastavil a postup odvolacieho súdu, ktorý odvolanie žalobcu podľa § 386 písm. b/ CSP odmietol.

15. Dovolateľ v dovolaní ďalej uviedol, že odvolací súd síce neoznačil, kto podľa neho podal odvolanie, ale z odôvodnenia jeho štvrtého uznesenia vyplýva, že za túto osobu považoval advokáta JUDr. László Lengyela.

16. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie bolo podané osobou, ktorá ešte pred podaním dovolania stratila spôsobilosť na jeho podanie, čo zakladá dôvod na jeho odmietnutie ako dovolania podaného neoprávnenou osobou podľa § 447 písm. b/ CSP.

17. Dovolací súd z obsahu dovolaní napadnutého uznesenia zistil, že odvolací súd advokáta JUDr. Lengyela označil v záhlaví uznesenia ako zástupcu žalobcu, ktorý koná na základe odvolania žalobcu. V odôvodnení uznesenia však niet žiadnej zmienky o tom, že by súd dospel k záveru, že JUDr. Lengyel podal odvolanie vo svojom mene, a nie ako právny zástupca žalobcu. Vychádzajúc z obsahu dovolaní napadnutého uznesenia dovolací súd považoval túto námietku dovolateľa za neopodstatnenú.

18. Dovolateľ prípustnosť a dôvodnosť dovolania odôvodnil porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorý videl v nedoručení v dovolaní konkretizovaných listín žalobcovi, či už súdom prvej inštancie alebo odvolacím súdom. V súvislosti s uvedenou námietkou žalobcu však dovolací súd upriamuje pozornosť na tú skutočnosť, že ako vyplýva z obsahu spisu obsah namietaných listín nebol žalobcovi neznámy. Žalobca na tieto listiny sám poukazoval (Dekrét U. E. zo dňa 5. novembra 2014 č. 8037/1 vid' č. 1. 7, potvrdenie Ministerstva kultúry SR o vyradení žalobcu z evidencie právnických osôb zo dňa 3. júna 2015 vid' č. 1. 219), tieto doklady sa ho priamo týkali (uznesenia NS SR sp. zn. 8Sžnz/3/2015 a sp. zn. 6Sžnz/5/2015, a uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/681/2015 - bol účastníkom týchto konaní) a mal o nich vedomosť z iných konaní, ktorých bol účastníkom (Dekrét kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne Prot. č. 17421/1990 z 13. novembra 2015 (konanie pred NS SR pod sp. zn. 6Sžnz/5/2015). Vzhľadom na to, že dovolanie bolo odmietnuté ako neprípustné, dovolací súd sa bližšie nezaoberal

dovolaťom uvádzaným dovolacím dôvodom z vecnej stránky.

19. Žalovaný by mal podľa § 453 a § 256 odsek 1 CSP právo na náhradu trov dovolacieho konania. Nakoľko však žalobca ako právnická osoba zanikol a stratil tak právnu subjektivitu, dovolací súd rozhodol tak, ako je uvedené v II. bode výrokovej časti tohto uznesenia.

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.